

NOVA APORTACIÓ AL CONEIXEMENT DELS HISTÈRIDS IBÈRICS (COLEOPTERA: HISTERIDAE)

T. Yélamos

ABSTRACT

New data to the knowledge of the Iberian Histerids (Coleoptera: Histeridae). New data on the occurrence of several uncommon Iberian species are given. The occurrence is confirmed for *Tribalus maroccanus* Olexa, 1980 and *Saprinus (Microsaprinus) bonnairii* Fairmaire, 1884. The distribution areas of *Atholus paganettii* (Bickhardt, 1911), *Saprinus* (s. str.) *algericus* (Paykull, 1811) and *Saprinus* (s. str.) *virescens* (Paykull, 1798) are presently extended. *Saprinus* (s. str.) *calatravensis* Fuente, 1899 and *Hypocacculus (Colpellus) biskrensis* (Marseul, 1876) are recorded for the first time from Catalonia.

Key words: Coleoptera, Histeridae, new records, Iberian Peninsula.

Recepció: 31.05.2002; Acceptació: 10.07.2003; ISSN: 1134-7723

Tomàs Yélamos. Museu de Zoologia de Barcelona. Passeig de Picasso, s/n. 08003 Barcelona.

RESUM

S'aporten noves dades sobre la presència ibèrica de diverses espècies rares o poc conegudes. Es confirma la presència peninsular de *Tribalus maroccanus* Olexa, 1980 i *Saprinus (Microsaprinus) bonnairii* Fairmaire, 1884. S'amplien les àrees de distribució d'*Atholus paganettii* (Bickhardt, 1911), *Saprinus* (s. str.) *algericus* (Paykull, 1811) i *Saprinus* (s. str.) *virescens* (Paykull, 1798). Se citen per primera vegada per a Catalunya *Saprinus* (s. str.) *calatravensis* Fuente, 1899 i *Hypocacculus (Colpellus) biskrensis* (Marseul, 1876).

INTRODUCCIÓ

La fauna ibèrica d'histèrids té un gran nombre d'espècies que es coneixen força malament. Es tracta d'espècies que aquí es troben en el seu extrem de l'àrea de distribució, ja sigui perquè tenen una elevada especificitat en el seu hàbitat, o bé totes dues circum-

stàncies plegades. Això fa que tinguem força espècies molt mal conegudes i que requereixen un estudi especialment acurat. Malgrat els anys dedicats a aquesta tasca, les llacunes de coneixement que es van omplint encara són força minses. Les cent seixanta-cinc espècies que es tenen constatades a la nostra àrea geogràfica s'aniran incrementant amb el pas del temps a mesura que es vagin fent estudis més seriosos a tot el territori peninsular. Quan una zona determinada és ben estudiada, el nombre d'espècies que se'n coneixen es dispara exponencialment. Tot i així, els histèrids resten com a coleòpters poc recol·lectats pels entomòlegs en general, sobretot per la qüestió abans esmentada de l'extrema especificitat de l'hàbitat de moltes espècies.

Tot seguit es presenten les darreres novetats d'interès dels darrers anys.

Tribalus maroccanus Olexa, 1980

Com a resultat d'un ampli estudi de l'entomofauna que s'està duent a terme al Parc Nacional de Doñana (Huelva i Sevilla), han estat trobats molts exemplars d'aquesta rara espècie. Les troballes han estat fetes en terrenys sorrencs, amb matèria orgànica diversa, durant tot l'any, i són menys abundants a l'estiu.

Aquesta espècie es va descriure a partir de material de Sicília, Marroc i Espanya (Chiclana de la Frontera, Cadis). Posteriorment a la seva descripció, no es tenien més notícies sobre la presència peninsular. Segurament, les citacions antigues de *T. minimus* (Rossi, 1790) hauran de correspondre a aquesta espècie, de la qual es distingeix clarament sobretot per la genitèlia (Olexa, 1980; Yélamos, 2002).

Atholus paganettii (Bickhardt, 1911)

Espècie molt fàcil de confondre amb *A. praetermissus* (Peyron, 1856), de la qual es distingeix per tenir el propigidi i el pigidi molt poc puntejats i la clava antenal grisa (Secq, 1999). Fins ara només es coneixia de cinc localitats ibèriques del nord i del centre peninsular (Espanya i Portugal) (Yélamos, 1994). Ha estat trobat un exemplar mascle al Parc Nacional de Doñana (Huelva) el 6 d'abril de 2000 en un cadàver de gos, fet que amplia l'àrea de distribució cap al sud. Aquesta espècie també habita a Algèria i Sardenya.

Saprinus (s. str.) *algericus* (Paykull, 1811)

Distribució holomediterrània; és més freqüent al sud de l'àrea. Bàsicament coneguda de diverses localitats del centre i del sud peninsular. De Catalunya només era citada fins ara d'una localitat de la Terra Alta (Tarragona). Ha estat trobat un exemplar a Seròs (Segrià, Lleida) en un cadàver de conill el 20 de juny de 1999.

Saprinus (s. str.) *calatravensis* Fuente, 1899

Descrita de Pozuelo de Calatrava (Ciudad Real). Presenta una àmplia distribució a l'àrea Mediterrània, Aràbia i Àsia central. Espècie rara a la Península, només coneguda gràcies a uns pocs exemplars del sud i del centre. Han estat trobats diversos exemplars en cadàvers de gos i d'ovella els mesos de maig, juny i juliol al Parc Nacional de Doñana (Huelva i Sevilla) i un altre a Seròs (Segrià, Lleida) en un cadàver de conill el 8 d'agost de 1999. Nova citació per a Catalunya.

Saprinus (s. str.) *virescens* (Paykull, 1798)

Mostra una distribució eurosiberiana; és molt rara al sud d'Europa. Fins ara només era coneguda de Barcelona, Saragossa i Navarra. Ha estat trobada a Esplús (Osca) el 4 d'abril de 1999 en un cadàver de porc (M. Castillo leg.) Habitualment viu sobre diverses plantes atacades per larves de crisomèlids, de les quals es nodreix.

Saprinus (*Microsaprinus*) *bonnairii* Fairmaire, 1884

És l'única espècie del subgènere fins ara coneguda de la nostra zona geogràfica. Només era coneguda gràcies a un exemplar trobat a Còrdova (Ferrer, 2001). Ha estat trobat un nou exemplar a Dos Hermanas (Sevilla) el 24 de maig de 1995 (J. M. Barreda leg.) Espècie coneguda de Tunísia, Algèria i les Illes Canàries (Gomy, 1995). Aquest subgènere habita dins dels nius i caus d'aus i mamífers. És possible que també visqui *S. (M.) pastoralis* Jacquelin du Val, 1852 al nord peninsular. S'ha descrit una nova espècie de França, la validesa de la qual és bastant dubtosa (Secq & Secq, 1995).

Hypocacculus (*Colpellus*) *biskrensis* (Marseul, 1876)

Fins ara es coneix d'Algèria, Tunísia, Creta, Grècia, Àsia Menor, Turkmenistan, Uzbekistan i Tadjikistan. Era coneguda a la península de Casp i Pina de Ebro (Saragossa) i dels voltants de Màlaga (Yélamos & Salgado, 1999). Ha estat capturat un exemplar a Seròs (Segrià, Lleida) el 8 d'agost de 1999 en un cadàver de conill. Nova citació per a Catalunya.

AGRAÏMENTS

Cal agrair la col·laboració en la cessió del material per a l'estudi dels amics José Manuel Barreda (Dos Hermanas, Sevilla), Ana Mª Cárdenas (Còrdova), Manuel Castillo (Esplús, Osca). Igualment cal agrair la col·laboració en diverses qüestions sistemàtiques de Joan de Ferrer (Algesires, Cadis) i Michel Secq (Montcaret, França).

REFERÈNCIES

- FERRER, J., 2001. *Saprinus* (*Microsaprinus*) *bonairei* Fairmaire, 1884 (Coleoptera, Histeridae, Saprininae) nuevo subgénero para la Península Ibérica, y nueva especie para Europa. *Boletín de la Sociedad Andaluza de Entomología*, 1: 45-47.
- GOMY, Y., 1995. Un *Histeridae* (Col.) nouveau pour l'Espagne. *Nouvelle Revue d'Entomologie*, (N.S.), 12(1): 90.
- OLEXA, A., 1980. Revision der westpaläarktischen Arten der Gattung *Tribalus* (Coleoptera, Histeridae). *Acta entomologica bohemoslovaca*, 77: 97-106.
- SECQ, M., 1999. Un *Atholus* Thomson de la faune de France (Col. *Histeridae*). *L'Entomologiste*, 55(6): 259-266.
- SECQ, M. & SECQ, B., 1995. Révision des *Saprinus* Erichson du sous-genre *Microsaprinus* Kryzhanovskij & Reichardt (Coleoptera, Histeridae). *Bulletin de la Société entomologique de France*, 100(1): 29-36.

YÉLAMOS, T., 1994. Cites noves o interessants d'Histèrids de la península Ibèrica (Coleoptera: Histeridae). *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, 8(1993): 13-16.

YÉLAMOS, T., 2002. *Coleoptera, Histeridae*. En: *Fauna Ibérica*, vol. 17. Ramos, M. A., et al. (ed.) Museo Nacional de Ciencias Naturales. CSIC. Madrid. 411 p.

YÉLAMOS, T. & SALGADO, J. M., 2000. Nuevas citas de Histeridae de la Península Ibérica (Coleoptera). *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, 10(1997): 147-149.